

Journal of Social Continuity and Change
Vol. 5, No. 2, Summer 2026, 411-438

Journal Homepage: <http://jscc.yazd.ac.ir>
E-ISSN: 2783-3259 P-ISSN: 2783-3100

Parents' Lived Experience of Media Mediation Strategies in Interaction with Children

Zahra Shahshavazi¹, Faezeh Taghipour^{2*}, AliMohammad Mazidi Sharafabadi¹

1. Department of Communication Sciences, May. C., Islamic Azad University, Maybod, Iran.

2. Department of Communication Sciences, Institute of Market and business, Isf. C., Islamic Azad University, Isfahan, Iran.

* **Corresponding author:** Faezeh Taghipour. Email: f.taghipour58@iau.ac.ir

Original Article

Abstract

Background and Aim: In recent decades, the pervasive influence of digital media on family privacy has fundamentally transformed the landscape of parent-child interactions and educational processes. This study aims to analyze the media mediation strategies employed by parents in managing their children's interactions with screen media and the virtual space.

Data and Method: The research was conducted using a qualitative phenomenological approach. Through purposive criterion sampling, 15 parents of children aged 0–7 years in the city of Yazd, who actively managed their children's screen media consumption, were selected. Data collection reached theoretical saturation at the 15th semi-structured interview. The gathered data were analyzed using Colaizzi's method.

Findings: The analysis of parents' lived experiences revealed that they employ a range of interventionist strategies, including active media mediation, restrictive access approach, media co-consumption, and risky mediation, in response to their children's use of screen media. These mediation techniques provide crucial tools for effectively managing children's interactions with the digital realm.

Conclusion: Parental media mediation is a dynamic and variable social action that continuously adapts to the child's media engagement and online behaviors. Consequently, depending on the child's specific activities and presence in the digital environment, parents employ varied media interventions.

Keywords: Media mediation, parents, children, screen lived experience, Yazd.

Key Message: The results indicate that parents engage in dynamic processes regarding media mediation, thereby facilitating children's socialization within communication media. The findings open new avenues for media education within the family sphere, offering innovative strategies for parental media literacy training.

Received: 02 March 2025

Accepted: 31 October 2025

Citation: Shahshavazi, Z., Taghipour, F., & Mazidi Sharafabadi, A. M. (2026). Parents' lived experience of media mediation strategies in interaction with children. *Journal of Social Continuity and Change*, 5(2), 410-438. <https://doi.org/10.22034/JSCC.2026.22864.1237>

E-ISSN: 2783-3259 / © The Author 2026. Published by Yazd University
This is an open access article under the CC BY 4.0 License (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

DOI: <https://doi.org/10.22034/JSCC.2026.22864.1237>

Extended Abstract

Introduction

With the rapid expansion of digital technologies and screen media, family communication patterns have undergone fundamental changes, and, exposing children to digital media from the earliest years of life. The growing presence of digital devices in everyday life has created novel learning and entertainment opportunities, while simultaneously raising critical concerns regarding the cognitive, social, and emotional development of young children. Parents serve as the primary and most vital mediators between the child and cyberspace. Consequently, their methods of guiding, controlling, or accompanying their children play a decisive role in determining the quality of children's engagement with media. This study aims to explore parents' lived experiences of media mediation strategies in interaction with their children, emphasizing the diverse approaches utilized by parents to manage young children's screen media consumption.

Methods and Data

The study employed a qualitative phenomenological method based on Colaizzi's framework. The participants comprised parents of children aged 0 to 7 years residing in Yazd, Iran, whose children had prior experience with screen media. Data were collected through 15 in-depth, semi-structured interviews and were analyzed after reaching theoretical saturation. The analytical process followed seven stages, namely familiarization with the data, extraction of significant statements, formulation of meanings, clustering of themes, integration of results, comprehensive description of the phenomenon, and validation of findings through participant and expert review.

Findings

The analysis showed that parents utilize a wide range of strategies to manage their children's digital behaviors. These strategies were categorized into four main themes and fourteen subthemes:

Active Media Mediation: This theme includes parents' strategic substitutions, effective agency, substitute incentives, parental gatekeeping, and the prevention of digital attachment. In this form of mediation, parents engage actively through discussion, content explanation, emotional regulation, and the use of non-digital alternatives. They select appropriate content, create face-to-face interactions alongside real-life learning opportunities, and help reduce the child's dependency on screen media.

Access Strategies: This dimension consisted of content supervision, digital prohibitions, media use rules, and access control measures. Parents set specific rules, define strict time

limits, utilize parental-control software, and monitor their children's activities, either directly or indirectly, to balance digital freedom with structural discipline. This approach was predominantly observed among families with higher levels of media literacy who sought to preserve children's independence while minimising exposure to harmful or excessive content.

Media Co-Use: This strategy refers to situations in which parents and children utilize media together. Parents engage in shared activities such as watching films, playing digital games, or browsing online content with their children. This joint engagement provides both educational and supervisory benefits, enhances the child's sense of emotional security, encourages parent-child dialogue, and strengthens foundational family bonds.

Risky Mediation: This category includes uninformed parents, digital neglect, and uncontrolled media use. In these families, parents—often due to a lack of awareness, digital inexperience, economic stress, or limited time—fail to manage their children's screen use effectively. Consequently, children use various media freely and without supervision, exposing them to critical cognitive, behavioral, and ethical risks.

Conclusion and Discussion

The findings revealed that parents do not adhere to a single, fixed pattern of mediation. Rather, parental media mediation is a dynamic process influenced by the child's age, parenting style, level of media literacy, available parental time, and socio-cultural family values. Parents with more active approaches tended to maintain stronger engagement with their children, emphasizing learning, open dialogue, and emotional regulation. In contrast, in busy families or those characterized by low media literacy, digital neglect and unstructured media use were significantly more prevalent.

The results align with the theoretical models proposed by Livingstone, Krcmar, and Clark, highlighting that family communication styles—ranging from open discussion and participation to restrictive control—play a crucial role in the development of children's media literacy and digital socialization.

A major innovative finding of this study is the identification of the *parental gatekeeping* concept as a localized form of active mediation. This refers to parents' selective and filtering role in approving, restricting, or curating media content for their children. The concept holds particular relevance for policy-making in digital parenting and media education in Iran.

The study further demonstrated that aware and media-literate parents can effectively reduce children's screen time and prevent digital dependency by providing alternative activities such as physical play, reading, drawing, music, and social interaction with peers.

Conversely, parental absence or inconsistent rules encourage children to seek unregulated, compensatory engagement with screens.

From a practical perspective, the findings underscore the urgent need for media literacy education for both parents and children. Families who understand the distinct functions, structural risks, and smart-use strategies of digital media are better equipped to utilize cyberspace for cognitive, linguistic, and emotional development while minimizing potential harm.

At a broader level, the study highlights the importance of developing educational and supportive programs for Iranian parents, aimed at empowering them with digital skills and helping them adapt mediation strategies that are consistent with localized cultural and family values. The findings can guide educators, public media platforms, and cultural policymakers in designing effective frameworks for digital parenting and child-centered media content.

Ultimately, the lived experiences of Yazdi parents demonstrated that media mediation is a multifaceted and context-dependent phenomenon—a combination of care, education, restriction, dialogue, and occasionally, neglect. Addressing this complexity requires a flexible and context-sensitive approach rooted in the cultural, economic, and technological realities of Iranian society. Enhancing media literacy, redefining the parental role in the digital environment, and fostering constructive interactions among the child, family, and media can pave the way for a healthier digital upbringing for future generations.

Ethical Considerations

Compliance with Ethical Guidelines

All ethical considerations, including confidentiality, trustworthiness, citation accuracy, respect for contributors, adherence to ethical data collection standards, and participant privacy, have been taken into account by the researchers. All study participants were assured of the confidentiality of the research findings, and their involvement was fully voluntary. This article is derived from the doctoral dissertation under registration code 162467937, the proposal of which was registered on January 14, 2021.

Acknowledgments

This article is based on the first author's doctoral dissertation in Social Communication Sciences, which was completed at the Faculty of Humanities and Law, Islamic Azad University, Meybod Branch. The authors would like to thank the advisors and anonymous referees of this article, as well as the research participants for their valuable cooperation.

Funding

This study was conducted without financial support from any institution or organization.

Authors' Contributions

Zahra Shahshavazi was responsible for data collection, qualitative data analysis, and drafting the initial manuscript. Faezeh Taghipour managed the overall research design, project coordination, manuscript revision, and final editing. AliMohammad Mazidi Sharafabadi provided scientific consultation and guidance throughout the project. All authors have read and approved the final version of the manuscript.

Conflicts of Interest

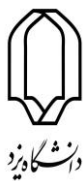
The authors declare no conflicts of interest.

Author's ORCID

Zahra Shahshavazi: <https://orcid.org/0000-0002-1849-9554>

Faezeh Taghipour: <https://orcid.org/0000-0003-2912-7358>

Ali Mohamad Mazidi Sharaf Abadi: <https://orcid.org/0009-0005-0125-9668>

تجربه زیسته والدین از شیوه‌های وساطت رسانه‌ای در تعامل با کودک

زهرا شاه‌شوازی^۱، فائزه تقی‌پور^{۲*}، علی محمد مزیدی شرف‌آبادی^۱

۱- گروه علوم ارتباطات اجتماعی، واحد میبد، دانشگاه آزاد اسلامی، میبد، ایران.

۲- گروه علوم ارتباطات، دانشکده بازار و کسب و کار، واحد اصفهان (خوراسگان)، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران.

* نویسنده مسئول: فائزه تقی‌پور. رایانامه: f.taghipour58@iau.ac.ir

مقاله پژوهشی

چکیده

زمینه و هدف: در دهه‌های اخیر، نفوذ فراگیر رسانه‌های دیجیتال در حریم خصوصی خانواده، چشم‌انداز تعاملات والد-فرزندی و فرایندهای تربیتی را به شکل بنیادین دگرگون ساخته است. هدف پژوهش حاضر، تحلیل استراتژی‌های وساطت رسانه‌ای است که والدین در زمینه مدیریت تعامل فرزندان‌شان با رسانه‌های صفحه‌نمایش و فضای مجازی به کار می‌گیرند.

روش و داده‌ها: پژوهش با روش پدیدارشناسی انجام گرفت. با نمونه‌گیری هدفمند وابسته به معیار، ۱۵ والد دارای فرزند صفر تا ۷ سال ساکن شهر یزد که تجربه استفاده فرزندان‌شان از رسانه‌های صفحه‌نمایش را داشتند، انتخاب شدند. فرایند گردآوری داده‌ها در پانزدهمین مصاحبه نیمه‌ساختاریافته به اشیاع رسید. داده‌ها با روش کلایزی تحلیل شدند.

یافته‌ها: تحلیل تجارب والدین نشان داد که آن‌ها در مواجهه با استفاده فرزندان‌شان از رسانه‌های صفحه‌نمایش، مجموعه‌ای از استراتژی‌های مداخله‌گرانه از قبیل وساطت رسانه‌ای فعال، استراتژی دسترسی، هم‌مصرفی رسانه‌ای و وساطت مخاطره‌آمیز را به کار می‌گیرند. این شیوه‌های وساطت، ابزاری برای مدیریت مؤثر تعامل کودک با فضای دیجیتال فراهم می‌آورد.

بحث و نتیجه‌گیری: وساطت رسانه‌ای والدین یک کنش اجتماعی پویا و متغیر است که متناسب با نوع مواجهه کودک با رسانه و رفتارهای مجازی او تغییر می‌کند. لذا والدین، تحت تأثیر میزان فعالیت و حضور کودک در این فضا، استراتژی‌های مختلف مداخله رسانه‌ای را به کار می‌گیرند.

واژگان کلیدی: وساطت رسانه‌ای، والدین، کودک، صفحه‌نمایش، تجربه زیسته.

پیام اصلی مقاله: نتایج نشان داد والدین در وساطت رسانه‌ای از فرایندهای پویا بهره گرفته و به اجتماعی‌شدن کودک در بستر رسانه‌های ارتباطی یاری می‌رسانند. نتایج این مطالعه با طرح راهکارهایی نوین در آموزش رسانه‌ای والدین، عرصه‌های جدیدی در مطالعات رسانه به‌ویژه در حوزه خانواده باز می‌کند.

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۸/۰۹

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۱۲/۱۲

ارجاع: شاه‌شوازی، زهرا؛ تقی‌پور، فائزه؛ و مزیدی شرف‌آبادی، علی محمد (۱۴۰۵). تجربه زیسته والدین از شیوه‌های وساطت رسانه‌ای در تعامل با کودک، تداوم و تغییر اجتماعی، ۵(۲)، ۴۳۸-۴۱۱. <https://doi.org/10.22034/JSCC.2026.22864.1237>

مقدمه و بیان مسأله

در طول سال‌های گذشته، کودکان خردسال (۰ تا ۵ سال) با استفاده از دستگاه‌های مختلف، مانند تلویزیون، تلفن‌های هوشمند یا تبلت‌ها، که اکنون بخشی از زندگی روزمره آن‌ها است، بیشتر درگیر فعالیت‌های مبتنی بر صفحه‌نمایش بوده‌اند (Madigan et al., 2020). این افزایش به دلیل قرنطینه‌های همه‌گیر کووید-۱۹ حتی بارزتر بوده است (Bergmann et al., 2022).

کشور ما نیز از حضور رسانه‌های نوین ارتباطی در خانواده‌ها بی‌نصیب نمانده است. از سال ۱۳۹۴ که شرایط واگذاری سیم‌کارت کودک به جوانان و نوجوانان زیر ۱۸ سال فراهم شد، گفته می‌شود حدود ۲۴ میلیون نفر از کاربران اینترنت افراد زیر ۱۵ سال هستند که بدون آموزش مهارت‌های لازم در این فضا حضور دارند. براساس آخرین اطلاعات ثبت شده در پایگاه اطلاع‌رسانی سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی در تابستان ۱۴۰۴، در حال حاضر ۱۶۵ میلیون و ۷۸۰ هزار و ۸۴۲ مشترک تلفن همراه در کشور با ضریب نفوذ ۱۹۱،۵۲ درصد وجود دارد. تعداد مشترکین اینترنت پهن‌بند کشور نیز به ۱۳۲ میلیون و ۹۳۲ هزار و ۹۷۹ مشترک است که از این تعداد ۱۱ میلیون و ۱۱۴ هزار و ۱۲۹ نفر مشترک اینترنت پهن‌بند ثابت با ضریب نفوذ ۱۲،۸۴ درصد و ۱۲۱ میلیون و ۸۱۸ هزار و ۸۵۰ نفر مشترک اینترنت پهن‌بند سیار با ضریب نفوذ ۱۴۰،۷۳ درصد هستند (سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی، ۱۴۰۴).

با گسترش ضریب نفوذ اینترنت در ایران و دسترسی آسان‌تر خردسالان به گوشی‌های هوشمند و تبلت در خانه، میانگین زمان روزانه استفاده کودکان از صفحه‌نمایش حدود چهار ساعت گزارش شده است (محمدی و همکاران، ۱۴۰۴). کودکان خردسال به‌طور عمیق در فناوری‌های دیجیتال غوطه‌ور هستند و شیوه تعامل آنان با رسانه‌های مبتنی بر صفحه‌نمایش در دوران کودکی پیوسته در حال تغییر است. پژوهش‌ها نشان می‌دهند استفاده از این رسانه‌ها می‌تواند هم پیامدهای مثبت و هم آثار منفی بر رشد شناختی و اجتماعی-عاطفی کودکان داشته باشد (Desmarais et al., 2021).

علی‌رغم توصیه‌های سازمان بهداشت جهان (WHO) و انجمن پزشکی کودکان آمریکا (AAP) مبنی بر عدم حضور کودکان زیر پنج سال در فضای مجازی، میزان قرار گرفتن خردسالان در معرض رسانه‌های دیجیتال رو به افزایش است (Kaur et al., 2019) و این روند از دوران نوزادی آغاز می‌شود (Trineh et al., 2020). بسیاری از کودکان اولین تجربه خود از رسانه‌های صفحه‌نمایش را در دوران نوزادی کسب می‌کنند و در سنین پیش‌دبستانی الگوها و عادات تثبیت‌شده‌ای برای تماشای صفحه‌نمایش نشان می‌دهند (Chaudron et al., 2018).

فناوری‌های نوین اطلاعاتی و ارتباطی نوین که شامل اینترنت، شبکه‌های اجتماعی و ... می‌شوند دارای دامنه گسترده‌ای از اطلاعات در زمینه‌های مختلف اعم از تفریح و سرگرمی، علمی، فرهنگی و ... هستند. مخاطبانی که در معرض این گونه فناوری‌ها قرار دارند با دنیایی از اطلاعات روبه‌رو هستند و کسانی که از این نوع فناوری‌ها استفاده می‌نمایند الگوهای رفتاری خود را با دیگران به اشتراک می‌گذارند و با الگوهای رفتاری و سبک‌ها و شیوه‌های زندگی دیگران آشنا می‌گردند (ملتفت و همکاران، ۱۴۰۱). از طرفی این رسانه‌ها اغلب به دلیل توانایی در کمک به رشد کودکان مورد تحسین قرار می‌گیرند، اما همزمان به دلیل کاهش کیفیت زندگی کودکان و قرار گرفتن آن‌ها در معرض مخاطرات ناشناخته، مورد انتقاد نیز قرار می‌گیرند. یکی از منابع این تضادها، نگرانی والدین در خصوص قرار گرفتن کودکان و نوجوانان در معرض محتوای خشونت‌آمیز، پورنوگرافی یا احتمال افشا و انتشار اطلاعات خانوادگی است که والدین را به سمت نظارت و کنترل میزان و زمان دسترسی کودک به فضاهای مجازی و وضع قوانین در خصوص میزان استفاده از رسانه‌های نوین

ارتباطی سوق می‌دهد (Mesch, 2003). دسترسی کودکان به فناوری‌های نوین ارتباطی در خانواده گاه الگوهای کنش متقابل بین والدین و فرزندان را به شیوه‌ای منفی دگرگون می‌کند و همزمان با تضعیف همبستگی خانواده، باعث افزایش تضادهای بین‌نسلی می‌شود (Mesch, 2003).

"نسل آلفا" در محیط‌هایی متولد شده و در حال رشد هستند که فناوری‌های جدید دیجیتالی از قبل از تولد و در دوران جنینی به‌طور گسترده در دسترس آن‌ها بوده است. در بسیاری از موارد، کودکان این نسل در زمینه استفاده از فضای مجازی از دانش و مهارت بیشتری نسبت به والدین خود برخوردارند. کودکان این گروه سنی علی‌رغم توانایی در تقلید و یادگیری از ویدیوها (Dayanim & Nam, 2015)، اما نمی‌توانند ویدیوها را مرتبط با زندگی واقعی بدانند لذا برای کسب دانش جدید از صفحه‌نمایش نیاز به راهنمایی مناسب مراقبین دارند. (Radesky et al., 2016). البته به گفته کلارک (۲۰۱۱)، شکل وساطتی که والدین تصمیم می‌گیرند از آن استفاده کنند، باید با مرحله رشد کودک تطبیق داده شود.

با توجه به این‌که در جهان هر روزه تعداد بیشتری از کودکان در معرض استفاده از رسانه‌های نوین قرار می‌گیرند، مطالعه نقش واسطه‌گری، حمایت والدین و تأثیرات این شبکه‌های ارتباطی در ارتقای فرصت‌های زندگی کودکان یا بروز آسیب‌ها و سوء استفاده‌های احتمالی، از اهمیت بسزایی برخوردار است (Livingston et al., 2019). هدف اصلی این پژوهش مطالعه کنش‌ها، استراتژی‌ها و وساطت رسانه‌ای والدین در به‌کارگیری و استفاده کودکان از ابزارهای رسانه‌های صفحه‌نمایش و نحوه حضور آن‌ها در فضای مجازی است. این‌که تجربه زیسته والدین از شیوه وساطت رسانه‌ای در مواجهه با رفتارهای دیجیتالی کودکان چگونه است، والدین چگونه در تعامل با فرزندان، کنش‌ها و حدود فعالیت آن‌ها در فضای مجازی را مدیریت کرده و چه استراتژی‌هایی را به کار می‌برند.

پیشینه تجربی

مطالعات و تحقیقات پیشین مرتبط با موضوع به مواردی متفاوت از تجارب والدین پیرامون نحوه استفاده کودک از رسانه صفحه‌نمایش اشاره دارد. مثلاً موروسکا و همکاران^۲ (۲۰۲۳) یک مدل مفهومی را پیشنهاد کردند که جنبه‌های فرزندپروری و محیط اجتماعی-اکولوژیکی را با استفاده از صفحه‌نمایش کودکان خردسال مرتبط می‌کند. این مدل بر اهمیت درک چگونگی تأثیر عوامل در سطح کودک، والدین و خانواده، - چه به‌صورت جداگانه و چه در تعامل با یکدیگر - بر رفتار والدین در مدیریت استفاده کودکان از رسانه‌های دیجیتال تأکید دارد. این پژوهش همچنین بر شناسایی عوامل کلیدی قابل تغییر تمرکز کرده است؛ عواملی که می‌توانند از طریق مداخلات هدفمند به بهبود رفتارهای مرتبط با استفاده از صفحه‌نمایش در دوران کودکی منجر شوند. شی و همکاران^۳ (۲۰۲۴) در مطالعه‌ای نشان دادند که بین زمان تماشای صفحه و مهارت‌های زبانی و شناختی، خودتنظیمی و خودکارآمدی کودکان رابطه منفی و با رفتار مشکل ساز رابطه مثبت وجود دارد. گریفیث^۴ (۲۰۲۳) پژوهش خود نشان داد که باورهای رسانه‌ای والدین با ابعاد مختلف محیط رسانه‌های صفحه‌نمایش ارتباط دارند. این مطالعه بیان می‌کند که رابطه میان نگرش‌ها و باورهای والدین نسبت به رسانه، تحت تأثیر

1. Generation Alpha

2. Morosca, et al.

3. Xie, et al.

4. Griffith

عواملی چون سطح درآمد خانواده، میزان استرس والدین و سطح مهارت‌های دیجیتال آنان قرار می‌گیرد. به عبارت دیگر، شرایط اقتصادی، روانی و توانایی‌های فناورانه والدین می‌تواند بر نحوه شکل‌گیری محیط رسانه‌ای کودکان و شیوه‌های تربیت رسانه‌ای آنان اثرگذار باشد. هوانگ و همکاران^۱ (۲۰۲۳) در پژوهشی با بررسی دوازده نوع واسطه‌گری رسانه‌ای والدین نشان دادند که «استفاده مشترک والدین و کودک برای یادگیری» بیشترین تأثیر را در کاهش استفاده آینده از تلفن هوشمند یا استفاده مشکل‌ساز از آن در میان نوجوانان دارد. با این حال، نتایج کلی مطالعه بیانگر آن بود که هیچ‌یک از شیوه‌های میانجی‌گری رسانه‌ای والدین تأثیر قابل توجهی بر کاهش استفاده آینده یا مصرف مشکل‌ساز تلفن هوشمند در نوجوانان نداشت.

در مطالعه‌ای دیگر، مورشاد و همکاران^۲ (۲۰۲۳) به بررسی استفاده از رسانه‌های خانوادگی و انتظارات والدین از منابع اطلاعاتی و مشاوره‌ای پرداختند. یافته‌ها نشان داد والدین گزارش کرده‌اند که مدت زمان استفاده فرزندان‌شان از صفحه‌نمایش بین یک تا دو ساعت در روز متغیر است. همچنین، کلینیک‌های بهداشت کودک و مراکز آموزش و مراقبت اولیه به عنوان پرمصرف‌ترین منابع اطلاعاتی و مشاوره‌ای مرتبط با استفاده کودکان از رسانه‌ها توسط والدین معرفی شدند. علاوه بر این، سیوس و همکاران^۳ (۲۰۲۳) نشان دادند که استفاده بیش از حد از صفحه‌نمایش، مواجهه با محتوای سریع و قرار گرفتن در معرض رسانه بدون نظارت می‌تواند منجر به اختلال در رشد کودک شود. براساس نتایج این پژوهش، برنامه‌هایی که برای کودکان خردسال طراحی می‌شوند باید با توانایی‌های شناختی آنان سازگار باشند و استفاده مشترک والدین و کودک از رسانه را تشویق کنند.

سیدان و انگورج تقوی (۱۴۰۲)، نشان دادند استراتژی‌های میانجی‌گری، با تغییرات رفتارهای دیجیتالی کودکان متغیر بوده و تابعی از رشد و فعالیت آنان در فضای مجازی است؛ بنابراین والدین در مواجهه با فضای رسانه، به منظور مداخله رسانه‌ای، از میانجی‌گری‌های محدودکننده، دیده‌بانی و فعال استفاده کنند. اسدی (۱۳۹۹) در یک پژوهش نشان داد که والدین، بیشتر از شیوه‌ی مداخله فعال یا سازنده، برای مراقبت از فرزندان خود در تعامل با رسانه‌ها استفاده می‌کنند؛ همچنین اغلب این روش را مناسب مداخله رسانه‌ای می‌دانند. اصلانی، عظیمی و سلیمانی (۱۳۹۸) در مطالعه‌ای دریافتند بین سبک‌های نظارت والدین در مورد استفاده از اینترنت فرزندان و میزان امنیت اینترنتی فرزندان، تفاوت معنادار وجود دارد. مطالعه محمدی و همکاران (۱۴۰۴) روی کودکان ۳ تا ۶ سال و والدین آن‌ها نشان داد متوسط زمان تماشای صفحه‌نمایش در این کودکان بالاست و متوسط زمان تماشای صفحه‌نمایش با کاهش مدت زمان خواب و افزایش شاخص توده بدنی کودکان مرتبط است. میانه زمان تجمعی تماشای صفحه‌نمایش کودکان ۴ ساعت در روز است. ۵۰ درصد از والدین بر روی تماشای تلویزیون فرزند در خانه، نظارت کافی نداشتند.

پیشینه‌های پژوهشی نشان می‌دهد اغلب مطالعات مرتبط با استفاده کودکان از رسانه‌های صفحه‌نمایش یا بر پیامدهای فردی و رفتاری کودک همچون مهارت‌های شناختی و زبانی (Xie, et al. 2024) مشکلات خواب و اضافه وزن (محمدی و همکاران، ۱۴۰۴) یا بر عوامل محیطی و اجتماعی مؤثر بر نگرش و باور والدین (Griffith, 2023) متمرکز بوده‌اند. برخی پژوهش‌ها بیشتر بر الگوهای آماری و کمی نظارت والدین و تأثیر آن بر ایمنی و استفاده کودکان توجه کرده‌اند (اصلانی و همکاران، ۱۳۹۸؛ سیدان و انگورج تقوی، ۱۴۰۲). کمتر پژوهشی به صورت عمیق به تجربه زیسته والدین و نحوه درک آنان از شیوه‌های مختلف وساطت رسانه‌ای پرداخته است.

1. Huang et al

2. Moursad, et al.

3. Cios, et al

برخلاف بسیاری از مطالعات پیشین، این تحقیق با بهره‌گیری از رویکرد کیفی و روش پدیدارشناسی کلایزی، به لایه‌های عمیق تجربه والدین دست یافته و معنای نهفته در رفتارها و تصمیم‌های آنان در مواجهه با رسانه‌های صفحه‌نمایش را آشکار ساخته است. تمرکز بر والدین دارای کودکان صفر تا ۷ سال، پژوهش را از نظر گروه سنی متمایز ساخته است؛ زیرا بیشتر مطالعات پیشین بر نوجوانان (Huang et al., 2023) متمرکز بوده‌اند. پژوهش حاضر با تمرکز بر تجربه زیسته والدین ایرانی، استفاده از روش کیفی عمیق و استخراج چارچوبی بومی و جامع از وساطت رسانه‌ای، افق‌های تازه‌ای را در مطالعات رسانه و خانواده می‌گشاید.

ملاحظات نظری

دوران کودکی زمان حیاتی برای ایجاد رفتارهای سالم مانند فعالیت بدنی و مشارکت اجتماعی است. با این حال، کودکان خردسال امروزی بخش قابل توجهی از زمان خود را در محیط‌هایی مملو از فناوری‌های نوین، بی‌تحرک در مقابل صفحه‌نمایش‌های دیجیتال می‌گذرانند (Miguel-Berges et al., 2020). این وضعیت نشان‌دهنده تغییر بنیادین در الگوهای رشد و اجتماعی‌سازی نسل جدید کودکان است.

وساطت رسانه‌ای والدین به عنوان هر راهبردی تعریف می‌شود که والدین برای کنترل، نظارت یا تفسیر محتوای رسانه‌ای کودکان به کار می‌گیرند (Nikken & Oprea, 2018). البته سبک‌های وساطت والدین از محدودکننده تا توانمندساز متغیر است (Livingstone et al., 2017). برخی محققان بر اهمیت الگوهای ارتباطی خانواده (Ritchie & Fitzpatrick, 1990) و ارتباط آن با سبک‌های فرزندپروری تأکید کرده‌اند (Eastin, et al., 2006). در مقابل، رویکردهای جامعه‌شناختی بر این باورند که میانجی‌گری والدین موجب ارتقای سواد رسانه‌ای کودکان شده و از آسیب‌های فضای مجازی می‌کاهد (Nathanson, 2004).

در پژوهش‌های ارتباطاتی، نظریه وساطت رسانه‌ای والدین بر این اصل استوار است که والدین با بهره‌گیری از راهبردهای ارتباطی میان فردی می‌کوشند اثرات منفی رسانه‌ها را کاهش دهند. این نظریه همچنین بر اهمیت تعاملات اجتماعی میان والدین و فرزندان پیرامون محتوای رسانه‌ای تأکید دارد؛ تعاملاتی که نقشی اساسی در فرایند اجتماعی‌سازی و شکل‌گیری الگوهای صحیح مصرف رسانه‌ای ایفا می‌کنند (Clark, 2011). براساس این دیدگاه، رسانه‌ها می‌توانند پیامدهای منفی بالقوه‌ای داشته باشند، اما میزان و شیوه نظارت والدین قادر است این اثرات را تعدیل کند و زمینه استفاده آگاهانه و مسئولانه از رسانه‌ها را فراهم آورد. علاوه بر این، برنامه‌های آموزشی متناسب با ویژگی‌های رشدی کودکان می‌توانند نگرش‌های ضد خشونت، همدلی، مدارا و احترام را در آنان تقویت کنند (Ponti, 2023) و باید مد نظر داشت که حمایت بیش از حد والدین نیز می‌تواند چالش‌زا باشد؛ زیرا ممکن است منجر به عدم تطابق میان علایق کودکان و انتظارات والدین شده و مشکلات اجتماعی بیشتری ایجاد کند. از سوی دیگر، دلایل و دیدگاه‌های کودکان نه تنها والدین را از نگرش‌های آنان آگاه می‌سازد، بلکه والدین را تشویق می‌کند تا در وساطت رسانه‌ای رویکردهای مثبت‌تری اتخاذ کنند. این تعامل دوسویه می‌تواند به یادگیری متقابل منجر شود؛ والدین از مهارت‌های فناورانه کودکان بهره‌مند شوند و کودکان از خرد و تجربه والدین برای اجتناب از مشکلات اجتماعی در فضای مجازی استفاده کنند. چنین مشارکتی می‌تواند به افزایش کیفیت حضور آنلاین کودکان و مدیریت بهتر مصرف رسانه‌ای آنان کمک کند (Castro & Ponte, 2020).

والکنبورگ و همکاران^۱ (۱۹۹۹) انواع مختلفی از وساطت را معرفی می‌کنند: ۱) وساطت محدودکننده که در آن والدین قوانینی را تعیین می‌کنند یا قرار گرفتن در معرض محتوای خاص را ممنوع می‌کنند؛ ۲) وساطت آموزنده، که در آن والدین در مورد بخش‌های خاصی از برنامه‌ای را که با هم می‌بینند، بحث می‌کنند؛ ۳) اشتراک اجتماعی، که در آن برنامه‌ها را با هم تماشا می‌کنند؛ ۴) هم‌نشینی اجتماعی که با الگوهای تماشای کلی‌تر برای والدین و فرزندان‌شان همراه است (Roberts, et al., 2005)؛ ۵) دیدن نامحدود که بیشترین مشکل را برای کودک ایجاد می‌کند و به بیشترین مداخله از سوی والدین نیاز است (Barkin, et al., 2006). از نظر بارکین و همکاران^۲ (۲۰۰۶) در سبک «تماشای نامحدود» والدین اختیار تعیین مدت‌زمان مشارکت در فعالیت‌های رسانه‌ای را به کودک واگذار می‌کنند. این نوع آزادی اغلب زمانی رخ می‌دهد که والدین اجازه می‌دهند تلویزیون در اتاق خواب کودک قرار گیرد؛ وضعیتی که به کودک امکان می‌دهد بدون محدودیت به استفاده از رسانه بپردازد. از سوی دیگر رشد کودک به تعامل با بزرگسالانی بستگی دارد که بیشترین زمان را با آن‌ها می‌گذرانند (Shonkoff, 2017).

برخی مطالعات نیز اهمیت رفتار والدین را در شکل دادن به رابطه فرزندان‌شان با رسانه‌های مبتنی بر صفحه‌نمایش و کاهش تأثیر منفی تماشای صفحه‌نمایش بر رشد کودک برجسته کرده‌اند (Lederer et al., 2021). امروزه نوزادان در تمام سنین به‌طور مرتب والدین خود را در حال استفاده از تلفن‌های هوشمند مشاهده می‌کنند (Terras & Ramsay, 2016). قرار گرفتن در چنین محیطی موجب می‌شود کودک از همان ابتدا رفتارهای رسانه‌ای بزرگسالان را تقلید کند و این الگوها به بخشی از سبک زندگی او تبدیل شود. درحالی‌که برخی از والدین نسبت به استفاده کودکان از رسانه‌های صفحه‌نمایش ابراز نگرانی می‌کنند (Brown & Smolenaers, 2018). اما همه والدین قوانین سختگیرانه‌ای در خصوص زمان استفاده، نوع محتوای مشاهده شده یا شرایط مصرف رسانه‌های دیجیتال توسط فرزندان خود وضع نمی‌کنند. تنها برخی از والدین برای انجام این کار تلاش می‌کنند (Arumugam et al., 2021).

از سوی دیگر فناوری صفحه لمسی می‌تواند توانایی‌های کودکان در مرحله رشد حسی-حرکتی را تکمیل کند (Halloway, et al., 2013). لمس صفحه‌نمایش معمولاً اولین و تنها عملیات مورد نیاز برای شروع تعامل با فناوری است. کودکان بسیار خردسال به سرعت می‌آموزند چگونه اشیاء روی صفحه را دستکاری کنند. نوزادان و کودکان نوپا نیز جذب فناوری‌های صفحه لمسی می‌شوند، زیرا این فناوری تجربه‌ای حسی غنی و چند بعدی را به آن‌ها می‌دهد (Neumann, 2018). در این میان، رفتار والدین می‌تواند به‌عنوان الگو و نقش واسطه‌ای آنان در تعدیل اثرات رسانه‌های بصری بر رشد شناختی، اجتماعی و عاطفی کودکان برجسته شود.

روش و داده‌های پژوهش

پژوهش حاضر درصدد شناخت تجارب والدین از حضور کودک در فضای مجازی است و برای درک عمق تجارب والدین، روش تحقیق از نوع کیفی براساس روش پدیدارشناسی انتخاب شده است. چرا که هدف اصلی آن احصاء و توصیف اشتراک تجارب زیسته مشارکت‌کنندگان است. بر همین مبنا از نمونه‌گیری هدفمند وابسته به معیار بهره‌برده که در آن انتخاب هدف‌دار واحدهای پژوهش برای کسب دانش و یا اطلاعات رخ می‌دهد. لذا به دنبال کسانی رفته که پدیده مورد نظر را به‌طور کامل تجربه کرده‌اند. از آن‌جاکه افراد نمونه به راحتی در دسترس نبودند، نیاز بود که از طریق معرفی و ارجاع افراد مورد اعتماد، به سایر افراد مرتبط، دسترسی حاصل گردد.

1. Valkenburg, et al

2. Barkin, et al

جدول ۱- خصوصیات جمعیت‌شناختی شرکت‌کنندگان در پژوهش

ردیف	سن	جنس	سطح تحصیلی	تعداد فرزند		سن فرزند	
				پسر	دختر	پسر	دختر
۱	۲۸	زن	لیسانس	۱	۱	۳	۶
۲	۳۵	زن	فوق لیسانس	۰	۲	۲ و ۷	-
۳	۳۸	زن	فوق لیسانس	۲	۰	-	۳ و ۵
۴	۴۰	زن	دکتر	۱	۰	-	۵
۵	۴۵	زن	دکتر	۱	۰	-	۴
۶	۳۵	زن	دکتر	۰	۲	۱ و ۴	-
۷	۳۹	زن	لیسانس	۱	۲	۱ و ۷	۵
۸	۲۷	زن	لیسانس	۱	۱	۱	۷
۹	۴۲	زن	فوق لیسانس	۲	۰	-	۱ و ۴
۱۰	۳۸	مرد	لیسانس	۰	۱	۳	-
۱۱	۴۱	مرد	فوق لیسانس	۱	۱	۲	۵
۱۲	۴۴	مرد	دکتر	-	۱	۷	-
۱۳	۴۸	مرد	دکتر	-	۱	۵	-
۱۴	۳۵	مرد	لیسانس	۲	۱	۲	۴ و ۷
۱۵	۴۰	مرد	فوق لیسانس	-	۱	۷	-

مشارکت‌کنندگان در این پژوهش تعداد ۱۵ نفر از والدین دارای فرزند زیر ۷ سال بودند و انجام مصاحبه‌ها تا رسیدن به اشباع نظری ادامه یافت. برای تجزیه و تحلیل اطلاعات از روش هفت مرحله‌ای کلایزی^۱ استفاده شد (حبیبی و جلال‌نیا ۱۴۰۱؛ Valle & King, 1978). چرا که این راهبرد، معنای تجارب زیسته افراد متعدد از یک مفهوم یا پدیده را توصیف می‌کند. طبق گفته گییز و همکاران^۲ (۲۰۱۱)، این راهبرد اجازه بررسی دقیق‌تر در تجارب هر شرکت‌کننده و چگونگی تفسیر آن‌ها از تجارب‌شان را می‌دهد. در مرحله اول، صحبت‌های ضبط شده مصاحبه‌شوندگان شنیده شد و واژه به واژه روی کاغذ آمد. در مرحله دوم، ضمن مطالعه مجدد همه توصیف‌های مصاحبه‌شوندگان، جملات بامعنا و صحبت‌های مرتبط مشخص و جملات مهم جدا شدند. در مرحله سوم، از دل هر عبارت، یک مفهوم که بیان‌کننده معنا و قسمت مهم تفکر مصاحبه‌شونده است استخراج شد به عبارتی استخراج مفاهیم فرموله. در مرحله چهارم، مفاهیم تدوین شده در مرحله قبل مطالعه و براساس تشابه مفاهیم، دسته‌بندی شدند و دسته‌های موضوعی از مفاهیم تدوین شده تشکیل شد. در مرحله پنجم، نتایج برای توصیف جامع از پدیده تحت مطالعه به هم پیوند زده شدند و دسته‌های کلی‌تری به وجود آمدند. در مرحله ششم،

۱. Colaizzi method

۲. Gibbs

توصیف جامع و کاملی از پدیده تحت مطالعه ارائه شد و در نهایت در مرحله هفتم یا پایانی، اعتباربخشی انجام شد. یعنی با ارجاع به هر نمونه و پرسیدن درباره یافته‌ها اعتبار آن سنجیده شد. جهت استحکام تحقیق از دو معیار اطمینان‌پذیری و باورپذیری استفاده گردید.

در ادامه با استفاده از مصاحبه عمیق، چهره‌به‌چهره و نیمه ساختاریافته با مشارکت‌کنندگان منتخب وارد گفتمان هدفمند شده تا تصویری واضح از تجربه مورد نظر ترسیم شود. برای بررسی قابلیت اعتبار از بازبینی محققین استفاده شد تا در حد ممکن دیدگاه‌های مختلف بررسی شده و داده‌های عمیق‌تری حاصل شود. بعد از بازبینی همکار (متخصصان و افراد صاحب‌نظر در موضوع) برای اطمینان از کیفیت و اعتبار پروتکل مصاحبه و برای اعتبار ساختار کددهی استفاده شد.

یافته‌های پژوهش

در این بخش، نمونه جداول پیاده‌سازی و کدگذاری مصاحبه‌ها، گویه‌ها، مقولات و مفاهیم استخراج شده آمده است. یافته‌های پژوهش ذیل چهار مضمون کلی شامل: «وساطت رسانه‌ای فعال»، «استراتژی دسترسی»، «هم‌مصرفی رسانه‌ای» و «وساطت مخاطره‌آمیز» و ۱۴ مضمون فرعی به دست آمد. جدول ۲ مضامین اصلی، مضامین فرعی و واحدهای معنایی فشرده احصاء شده از تحلیل داده‌های پژوهش را ارائه می‌کند.

جدول ۲- واحدهای مضامین اصلی، مضامین فرعی و معانی فشرده پژوهش

مضامین اصلی	مضامین فرعی	واحدهای معنایی فشرده
وساطت رسانه‌ای فعال	جایگزین‌های راهبردی والدین	پر کردن اوقات کودک با جایگزین‌ها، اثر استفاده رسانه‌ای کم والدین بر کودک، حضور در فضای مجازی در نبود کودک، استفاده از فضای مجازی بیرون منزل
	کنشگری کارآمد	بازگویی بعد از تماشا، پررنگ نمودن محتوای آموزشی، سؤال کردن از کودک در مورد محتوا، حضور مادر کنار کودک زمان تماشا و استفاده، مشارکت والد-فرزندی در انتخاب محتوا، توجه به هیجانات و احساسات کودک هنگام تماشا، توجه به نظر کودک در دسترسی به بازی‌ها، کاهش وابستگی با مدیریت زمان تماشا
	تعیین مشوق‌های جایگزین والدین دروازه‌بان	حضور در جمع همسالان، انجام بازی‌های فکری-حرکتی، محتوای طنز مجازی جایگزین محتوای خشن مجازی، موسیقی جایگزین صفحه‌نمایش، شنیدن قصه صوتی قبل از خواب
		چک کردن محتوای کارتون قبل از تماشا، دریافت محتوای محدود شده، انتقال محتوای گزینش شده، گزینش‌گری والدین در کنترل و دریافت محتوا، پیشگیری از دیدن محتوای خشن، پیشگیری از مواجهه با ماهواره، دیدن محتوای غربال شده مورد تایید والدین، کنترل محتوای دریافتی با حذف محتوا نامناسب، کنترل دسترسی جایگزین منع دسترسی، مدیریت دریافت با پرت کردن حواس و تغییر کانال
	پیشگیری از دل‌بستگی مجازی	کاهش حضور در صورت آسیب کودک، کاهش حضور در صورت کاهش فعالیت فکری، جسمی-حرکتی، کاهش حضور در صورت جایگزینی با فعالیت‌ها و ارتباطات، کاهش حضور کودک با کاهش سایر فعالیت‌ها و ارتباطات کودک، کاهش حضور مجازی با تعیین زمان مشخص بازی والد-فرزندی

جدول ۲. (ادامه)

مضامین اصلی	مضامین فرعی	واحد‌های معنایی فشرده
استراتژی دسترسی	نظارت محتوایی	نظارت بر محتوا، آموزش استفاده از رسانه، نظارت کنترل‌شده روی کودک، نظارت بر محتوای خشن، کنترل نامحسوس بدون ایجاد حساسیت در استفاده، انتخاب بازی مناسب، مدیریت زمان استفاده، مدیریت حضور در فضای مجازی و واقعی، مشخص کردن بازی‌های مجاز، تعیین رمز تماشا، تعیین محتوا،
	ممنوعیت مجازی	منع دسترسی به شبکه‌های اجتماعی و ماهواره، منع استفاده قبل و بعد از خواب، عدم استفاده در مهمانی، منع استفاده از نت، ممنوعیت حضور صفحه‌نمایش در اتاق خواب، منع استفاده در حضور مهمان، منع استفاده وقت استراحت
	قوانین مصرف مجازی	داشتن اصولی برای استفاده، وضع قوانین روشن، تعیین میزان ساعات استفاده، استفاده زمانبندی شده از موبایل، تذکر بواسطه عدم رعایت قانون، خاموشی رسانه هنگام غذا، اجازه والدین ورود یا نصب برنامه‌ها
هم‌مصرفی رسانه‌ای	تدابیر دسترسی	محدودیت فنی دسترسی به فضای مجازی، محدود کردن برخی فعالیت‌های مجازی، محدودیت سنی در ورود به برنامه‌ها، گذاشتن قفل کودک، گذاشتن رمز ورود، محدودیت استفاده در منزل، بازی موبایلی مشترک با مادر، حضور مودی والدین زمان استفاده، همراهی والدین هنگام جستجو در فضای مجازی، تعامل والد-فرزند در استفاده اشتراکی
	هم‌نشینی رسانه‌ای	تماشای خانوادگی فیلم و سریال، استفاده مشترک از تبلت و کامپیوتر، استفاده از گوشی والدین، امنیت کودک در استفاده اشتراکی
	هم‌تماشایی	والدین ناآگاه نسبت به فضای مجازی، بی‌توجه به آموزش راه‌های استفاده امن، بی‌تجربگی والدین در نظارت بر استفاده
وساطت مخاطره‌آمیز	والدین توجیه نشده	باز بودن دسترسی به رسانه‌ها، رهاکردن کودک در استفاده از صفحه‌نمایش، آزادی مدت زمان و میزان تماشا، مجاز در انتخاب محتوا، استفاده هرزمانی
	غفلت دیجیتال	استفاده در غیاب والدین، نداشتن قانون استفاده، حضور کمرنگ والدین زمان استفاده، بی‌برنامگی والدین در استفاده کودک
	استفاده کنترل نشده	

(۱) وساطت رسانه‌ای فعال

"وساطت رسانه‌ای فعال" به توضیح و ارزیابی والدین از محتوای رسانه‌ها و راهنمایی آن‌ها در مورد استفاده از رسانه‌ها اشاره دارد و هدف آن تشویق تفکر انتقادی است (Clark, 2011) مثلاً هنگام تماشای فیلم، والدین توجه کودکان را جلب می‌کنند، آن‌ها را ترغیب به اظهار نظر و پرسش کرده و در معرض زبان و یادگیری شناختی و دیجیتالی قرار می‌دهند (McClure, et al., 2015). در این پژوهش مضمون کلی وساطت رسانه‌ای فعال از پنج مضمون فرعی "جایگزین‌های راهبردی والدین"، "کنشگری کارآمد"، "تعیین مشوق‌های جایگزین"، "والدین دروازه‌بان"، و "پیشگیری از دلبستگی مجازی کودک" به دست آمد.

در مضمون فرعی "جایگزین‌های راهبردی والدین"، والد شماره ۵ می‌گوید:

«برای استفاده کم‌تر کودک از صفحه‌نمایش، خودم بیشتر وقت می‌گذارم، تعامل با همسالان و خواندن کتاب را برایش در نظر می‌گیرم و نزد دوستانش می‌برم تا در خانه یا پارک بازی کنند، نقاشی بکشند و از اسباب بازی استفاده کنند»

همین وقت‌گذاری هدفمند والد و همراهی با کودک برای یافتن جایگزین‌های صفحه‌نمایش، جدای از اثر مثبت و مستقیم کاهش مواجهه با صفحه‌نمایش را برای کودک دارد در ضمن کودک را به دلیل بهره‌مند شدن از لذت با والد بودن، ترغیب می‌کند که کم‌تر به سمت تلفن همراه و تلویزیون برود.

توجه به نظر کودک در دسترسی به بازی‌ها از شیوه‌هایی که در "کنشگری کارآمد والدین" مدنظر است. والد شماره ۱۲ می‌گوید:

«با او صحبت می‌کنیم که خودش بگوید که چه بازی متناسب سنش هست و اگر می‌تواند انتخاب کند. اگر بشناسد خودش انجام می‌دهد اگر نه با کمک ما آن‌ها را انتخاب می‌کند».

این شیوه برخورد والد و به مشورت گرفتن کودک می‌تواند اثرات مثبتی در رشد فکری و افزایش اعتماد به نفس او در تصمیم‌گیری‌ها داشته باشد و موجب تقویت مهارت تصمیم‌گیری در کودک شود. توجه به احساسات و هیجانات کودک هنگام تماشا و پاسخ به آن‌ها موردی است که والد شماره ۱ به آن اذعان دارد و می‌گوید:

«اغلب کنارش هستم که ببینم چه می‌بیند؟ وقتی کارتون می‌بیند در مورد شخصیت‌ها به من می‌گوید منم به ابراز هیجان و احساساتش توجه می‌کنم. گاهی توضیح می‌دهم. سعی می‌کنم به درخواست و توجه طلبی‌اش پاسخ دهم. فیلم‌های خودش هم که روی گوشی موبایل می‌بیند باز در موردش هیجان نشان می‌دهد و من همراهی می‌کنم».

احترام به احساسات و هیجانات کودک از اثرات بهینه اینگونه رفتارهای والدین است که کودک در یک فضای امن احساسات و هیجانات خود را بروز و ظهور دهد و مجبور نباشد آن‌ها را از ترس قضاوت شدن سرکوب کند.

تعیین "مشوق‌های جایگزین" شیوه دیگری از وساطت فعال والدین است که والد شماره ۹ آن را تجربه کرده است و می‌گوید:

«تعامل با همسالان و خواندن کتاب را برایش در نظر می‌گیرم تا کم‌تر از محتوای رسانه‌ای استفاده داشته باشد. این روش اگر خانه خودمان باشیم موثر است».

جایگزینی کتاب به جای صفحه‌نمایش، نسخه‌ای که این والد برای کودک خود پیچیده است اگر بتواند به یک عادت در کودک تبدیل شود می‌تواند ذهن کودک را به سمت وسوی تقویت تخیل و خلاقیت سوق دهد. والد شماره ۸ از تجربه حضور کودک بزرگ‌ترش در فضای مجازی چنین می‌گوید:

«دخترم تبلت دارد که فعلاً ازش گرفتم. الان ۲۰ روز است که ندارد. خیلی معترض است. جایگزین آن کلاس موسیقی دارد، برایش پیانو خریدم، ورزش هم می‌رود، ریاضی کار می‌کند».

حذف فیزیکی یک رسانه مورد علاقه کودک و همزمان با آن ایجاد زمینه‌های جدید برای تجربه کردن و سرگرم شدن می‌تواند روش درستی برای کاهش وابستگی کودک به صفحه‌نمایش باشد. گاه والدین به‌منظور پیشگیری از اثرات منفی رسانه‌ها، به‌گزینش محتوای درخواستی کودک قبل از استفاده و انتخاب محتوای مجاز برای کودک می‌پردازند. "والدین دروازه‌بان" با این شیوه هرگونه دریافت و

استفاده کودک از فضای مجازی را دروازه‌بانی می‌کنند و آن محتوا مورد تایید خود را در اختیار کودک قرار می‌دهند. والد شماره ۷ در این باره می‌گوید:

«هر روز تولیدات و محتوای جذاب می‌آید و این وسط ما نقش گزینش‌گر داریم اما جلوی آن را نمی‌توانیم بگیریم. ... قبل از این که بازی یا کارتونی در اختیارش قرار بگیرد چک می‌شود و بعد به او می‌دهیم».

پذیرش واقعیت موجود یعنی پذیرش حضور و ظهور و گسترش وسایل و شبکه‌های تلویزیونی و اینترنتی نکته قابل تامل و مهمی است که توسط این والد انجام شده است و البته او تسلیم محض هم نیست و تاکید دارد که در برابر تکنولوژی منفعل نبوده و تا حد ممکن با حرکت‌هایی مثل چک کردن محتواها و امثالهم نقش دروازه بانی محتوا را برای فرزند خود انجام می‌دهد. والد شماره ۹ می‌گوید: «ما بیشترین انرژی را برای عدم مواجه گذاشتیم چون هنوز شرایط درک زمان و ساعت، بد یا خوب بودن محتوا را ندارد».

شناخت والدین از موقعیت و میزان درک کودک از موضوعاتی مثل زمان و وقت مهم است زیرا می‌تواند تاثیرات بهنجاری را روی نحوه تعامل بین والد و فرزند در موضوع رسانه به‌ویژه صفحه‌نمایش ایجاد کند. در بحث وساطت رسانه‌ای فعال، والدین "پیشگیری از دلبستگی مجازی" را با کاهش حضور کودک در این فضا پیشگیری می‌کنند. تجربه زیسته والد شماره ۱۲ نشان می‌دهد:

«در یک سالگی حدود یک‌ماه عادت داشت قبل از خواب فیلم‌های خودش را ببیند خیلی هم وابسته شده بود که به مرور با حذف بیشتر فیلم‌ها، ماشین سواری قبل از خواب، پرت کردن حواسش به وسیله بازی و از همه مهم‌تر صبوری و ممارست کنترل کردیم. البته سخت بود انگار به نوعی اعتیاد پیدا کرده بود، زمان خواب وقتی نبود خیلی بهانه می‌گرفت و نیاز داشت که ببیند تا خواب رود. در واقع یک لذتی هست برای کودک که جایگزین‌های واقعی نمی‌تواند آن لذتی که موبایل و تبلت دارد به اون بچشاند تنها کار ممکن پر کردن وقتش هست تا زمان کم‌تری برای موبایل باقی بماند».

فرآیند حذف فیزیکی صفحه‌نمایش، شاید در وهله اول راه حل مناسبی به نظر نیاید ولی تجربه نشان داده است که در موقعیت‌هایی مثل شرایط همین والد، حذف تدریجی محتواهای درون گوشی و جایگزینی برای پر کردن اوقات کودک توانسته است تا حدودی معضل دلبستگی به فضای مجازی را در کودک کمرنگ کند. والد شماره ۷ در خصوص کاهش حضور پسر دو ساله‌اش در فضای مجازی و "پیشگیری از دلبستگی مجازی" می‌گوید:

«الان که در سن دوسالگی هست خیلی بازی می‌کنیم. وارد خانه که می‌شوم بلافاصله قایم باشک بازی می‌کنیم و بازی‌های حرکتی دیگر و نقاشی داریم. یکساعت بازی داریم. بعدش خودش میرود دنبال بازی».

بازی با کودک و مهم‌تر از آن وقت‌گذاری والدین برای کودک نوعی مصونیت در برابر فضای مجازی ایجاد می‌کند به‌گونه‌ای که این والد هم اذعان دارد که با مشارکت در بازی کودک توانسته است ذهن او را از صفحه‌نمایش دور کند. والد شماره ۳ که فرزند سه ساله دارد در خصوص کاهش حضور کودک در فضای مجازی به‌دلیل کاهش سایر فعالیت‌ها و ارتباطات کودک می‌گوید:

«به نظرم کاهش حضور در این فضا در صورتی باید باشد که بدانیم در آن کودک آسیب می‌بیند و سایر فعالیت‌های او را تحت‌الشعاع قرار داده. مثلاً وقتی کودک تمام‌وقت در این فضا هست فعالیت جسمی - حرکتی ندارد، با همسالان بازی نمی‌کند و فضای مجازی جایگزین کلیه فعالیت‌ها و ارتباطاتش شده آن‌وقت باید به فکر کنترل و کاهش بود».

آسیب‌شناسی حضور کودک در فضای مجازی و دور شدن او از تعامل با همسالان و کاهش ارتباطات بین فردی کودک، از دغدغه‌های این والد است که او را به فکر کنترل و کاهش مواجهه کودک با صفحه‌نمایش انداخته است.

(۲) استراتژی دسترسی

"استراتژی دسترسی" رسانه‌ای، زمانی اتفاق می‌افتد که والدین قوانینی را وضع می‌کنند که زمان استفاده از رسانه‌ها توسط فرزندان‌شان را محدود می‌کند یا محتوایی را که فرزندان‌شان مجاز به دسترسی به آن هستند، محدود می‌کند (Livingstone & Helsper, 2008). در پژوهش حاضر مضمون کلی "استراتژی دسترسی" شامل پنج مضمون فرعی: "نظارت محتوایی"، "ممنوعیت مجازی"، "قوانین مصرف مجازی" و "تدابیر دسترسی" است.

استراتژی‌های دسترسی رسانه‌ای والدین، با اختصاص انواع محدودیت‌ها از جمله تعیین زمان مناسب به فعالیت‌های آنلاین با تغییرات رفتاری کودکان در فضای دیجیتال مرتبط است (Livingston et al., 2011). در این شیوه والدین تعیین‌کننده حد و مرز برای فعالیت کودکان در فضای مجازی هستند و قوانین روشن و واضحی در مورد این که تا چه زمانی، به چه میزانی، چه نوع محتوا، چه استفاده‌ای از اینترنت و موبایل و... می‌توانند استفاده کنند، وضع می‌کنند. والد شماره ۱۱ در مورد تجربه زیسته‌اش در مواجهه فرزند سه‌ساله‌اش با فضای مجازی که مرتبط با گزاره "نظارت محتوایی" است، می‌گوید:

«قبلش بازی و فیلم و کارتون را چک می‌کنیم. خودش می‌آید. می‌گوید این بازی یا کارتون را می‌خواهم دانلود کنم و اگر من اجازه دادم استفاده می‌کند».

نقش دوازده‌بانی والد و شیوه مناسبی که او اجرا کرده است موجب پذیرش کودک شده که باید قبل از دانلود هر محتوایی از والد کسب اجازه کند. این شیوه می‌تواند مثلث بهنجاری بین والد و کودک و رسانه ایجاد کند. والد شماره ۷ می‌گوید:

«بازی‌هایی را که روی گوشی نصب می‌کنم بعد از چند روز پاک می‌کنم و می‌گم حافظه گوشی جا ندارد. این طوری کمتر سراغ گوشی میان».

حذف محتواهایی که موجب گرایش بیشتر کودک به صفحه‌نمایش می‌شود تا حدودی می‌تواند عامل کاهش‌دهنده توجه کودک به موبایل و صفحات نمایش شود ولی سن کودک که بالاتر می‌رود چون از طریق همسالان خود متوجه این موضوع می‌شود لذا این روش نمی‌تواند مثل قبل کارساز باشد.

استراتژی دسترسی والدین در "ممنوعیت مجازی" با توجه دقیق به قوانین و کنترل فعالیت‌های مجازی کودک مشخص می‌شود. مثلاً والدین تصمیم می‌گیرند استفاده از برخی محتواهای رسانه‌های صفحه‌نمایش و یا استفاده در زمان‌های مشخص مثل، مهمانی، قبل و بعد از خواب برای کودک ممنوع باشد. یا وقتی کودک از صفحه‌نمایش استفاده می‌کند واکنش نشان می‌دهند. والد شماره ۱۳ در این باره می‌گوید:

«فرزند من زمانی که مهمان داریم یا به مهمانی می‌رویم اجازه استفاده از صفحه‌نمایش را ندارد. چون معتقدم در این زمان تنها نیست. حتی اگر کودکی نداشته باشند فرصتی است برای تعامل با افراد و فراگیری ارتباطات اجتماعی. برای همین به هیچ عنوان اجازه استفاده از آن را نمی‌دهم».

داشتن "قوانین مصرف مجازی" در نظارت محدود شیوه دیگری است که والدین از آن بهره می‌برند. والد شماره ۸ می‌گوید:

«در خانه ما قوانین حاکم است یعنی سر ساعت ۹ استفاده از صفحه‌نمایش تمام است گوشی و تلویزیون خاموش می‌شود و فرزندم بیشتر از ۲ ساعت حق استفاده از گوشی ندارند».

ایجاد مقررات برای استفاده کودک از صفحه‌نمایش مثل این قانون که در مهمانی و در زمان حضور مهمان در منزل استفاده از صفحه‌نمایش ممنوع است یا تعیین ساعت برای اتمام استفاده از گوشی و تلویزیون می‌تواند نقش بازدارنده مثبت برای کاهش حضور کودک در فضای مجازی داشته باشد.

گروه دیگری از والدین به جای ممنوعیت، "تدابیر دسترسی" به صفحه‌نمایش را دارند و سخت‌گیری آن‌چنانی برای کودک اعمال نمی‌کنند. بدین نحو که یکسری محدودیت دسترسی در استفاده کودک از فضای مجازی و رسانه‌های صفحه‌نمایش با اعمال محدودیت‌های فنی از طریق برنامه‌های نرم‌افزاری، نصب فیلتر و... ایجاد می‌کنند. والد شماره ۱۰ با اشاره به استفاده از برنامه کنترل والدین بر فضای مجازی درباره کودک سه‌ساله‌اش می‌گوید:

«قفل کودک روی گوشی گذاشتم. سایت فیلمو همه اکانت کودک تعریف کردم که فقط بتواند کارتون مرتبط با سنش

ببیند».

استفاده مناسب از امکانات تحدید و کنترل‌کننده مثل قفل گوشی و تعریف اکانت کودک می‌تواند در سنین پایین تا حدودی جوابگوی کاهش مواجهه کودک با صفحه‌نمایش باشد. برخی پژوهشگران دریافته‌اند فرزندانی که والدین آن‌ها از نظارت محدودکننده استفاده می‌کنند، نسبت به فرزندانی که والدین آن‌ها از همراهی اجتماعی از طریق استفاده هم‌زمان با آن‌ها از رسانه‌ها استفاده می‌کنند تجارب مطلوب‌تری در رسانه‌ها دارند (Nathanson, 1999).

۳) هم‌مصرفی رسانه‌ای

اصطلاح "هم‌مصرفی رسانه‌ای" به موقعیتی اشاره دارد که در آن رسانه‌هایی مانند رایانه، بازی‌های ویدیویی یا فناوری‌های تلفن همراه به‌طور مشترک توسط والدین و فرزندان استفاده می‌شوند. هم‌مصرفی رسانه‌ای زمانی رخ می‌دهد که والدین از رسانه‌ها همراه با کودکان استفاده کنند (Livingstone & Helsper, 2008). در این شیوه، والدین با هدف افزایش استفاده مناسب فرزندان از فناوری‌های دیجیتال، فعالیت‌های مشترک و متنوعی با وی انجام می‌دهند، مثلاً با هم یک بازی ویدیویی می‌کنند و یا با هم به جستجوی سایت‌های جذاب و سرگرم‌کننده می‌پردازند (Livingston et al., 2015). مضمون کلی "هم‌مصرفی رسانه‌ای" در پژوهش حاضر در دو مضمون فرعی: "همنشینی رسانه‌ای" و "هم‌تماشایی" دسته‌بندی شده است.

مصاحبه‌شوندگان در این پژوهش به طرق مختلفی به مصرف رسانه‌ای مشترک اقدام نموده، مثلاً به "همنشینی رسانه‌ای" روی آورده‌اند و والد شماره ۱۲ می‌گوید:

«تجربه من می‌گه استفاده مشترک از گوشی موبایل، کامپیوتر، تبلت و حتی تماشای مشترک برنامه‌ها و بازی‌ها توسط والدین و کودکان باعث رفع خیلی از نگرانی‌ها می‌شه چون خودت حضور داری و دریافت‌های کودک از این رسانه‌ها را می‌بینی».

والد شماره ۱۵ در این باره می‌گوید:

«هنگام تماشای کارتون‌ی یا بازی با تبلت حضور ما (من و مادرش) ۵۰-۵۰ هست. اما حواس مون هست که چه می‌بیند در واقع مامانش حواسش هست»

"هم‌تماشایی" یکی دیگر از راهبردهایی است، که مدنظر والدین قرار دارد. والد شماره ۱۵ می‌گوید:

«گوشی شخصی ندارد وقتی ما در خانه هستیم به‌صورت مشترک استفاده می‌کنیم مثلاً زمان‌هایی با هم کارتون می‌بینیم و یا وقتی بازی می‌کنن من هم باهاشون بازی می‌کنم»

حضور فیزیکی والد یا والدین در کنار کودک برای استفاده از فضای مجازی و کلاً محتواهای صفحه‌نمایش، تا حد قابل‌قبولی می‌تواند مصونیت کودک را افزایش دهد اما اگر این حضور منفعلانه باشد و والد توجه‌ای به محتواها نداشته باشد و محتوای نامناسبی استفاده شود همین حضور والد در نظر کودک یعنی تطهیرکننده آن محتوای نامناسب و ای بسا اثرات مخرب بیشتری داشته باشد زیرا کودک احساس می‌کند دیدن اینگونه محتواها اشکالی ندارد چون مثلاً ماما یا بابا هم دیده‌اند.

براساس رویکرد بوم‌شناختی وارن^۱ (۲۰۰۶) در تعامل والدین-کودک، بسیاری از والدین از رسانه‌ها، برای حمایت از فعالیت‌های خانوادگی و ارزش‌های مشارکت، از طریق مشاهده مشارکت، ساخت علایق مشترک، صحبت در مورد رسانه و ... استفاده می‌کنند. از این پدیده، والدین نه تنها برای جلوگیری از تأثیرات ناخواسته فضای دیجیتال بر فرزندان، بلکه برای باز تولید ارزش‌های خانواده در مواجهه با سیستم‌های معنایی بیرونی، بهره می‌گیرند.

۴) وساطت مخاطره‌آمیز

"وساطت مخاطره‌آمیز" نشان می‌دهد که تا چه حد والدین به‌طور داوطلبانه در مورد فرزندپروری فعال از استفاده از صفحه‌نمایش استعفا می‌دهند و با فقدان مدیریت خود این اجازه را به کودک می‌دهد خودش صفحه‌نمایش را مدیریت کند. همچنین تا چه حد کودک خود را به استفاده بیش از حد از فناوری‌ها ترغیب می‌کنند. به‌طور کلی، این نوع وساطت ممکن است منجر به استفاده بیش از حد و کنترل‌نشده از صفحه‌نمایش شود (Lukawska et al., 2021). مضمون کلی "وساطت مخاطره‌آمیز" در پژوهش حاضر در سه مضمون فرعی: "والدین توجیه‌نشده"، "غفلت دیجیتال" و "استفاده کنترل‌شده از رسانه" آمده است.

"والدین توجیه‌نشده" اغلب نسبت به فضای مجازی بی‌تجربه و ناآگاه هستند لذا توجه به آموزش راه‌های امن استفاده از این فضا را به کودکان ندارند. رسانه‌های صفحه‌نمایش به‌ویژه تلویزیون در منزل این گروه از والدین تمام‌وقت روشن و در دسترس است و محتوای مورد استفاده کودکان کم‌تر آموزشی و کنترل‌شده است. والد شماره ۶ می‌گوید:

¹. Warren, R.

«هنوز در مورد این که چطور در فضای مجازی برود و اصلا چه محاسن یا معایبی دارد و... بهش آموزش ندادم یعنی نمی‌دانم چطور باید بهش بگم».

تعطل والدین و ندانستن شیوه مناسب برخورد با خواست کودک برای حضور در فضای مجازی قطعا آسیب‌های جدی و بعضا غیرقابل جبرانی را برای کودک در پی دارد و کسب سواد رسانه‌ای از نیازهای ضروری والدین است.

در "غفلت دیجیتال" وساطت والدین منفعلانه و لوس‌کننده است به نحوی که والدین تمایل به نه گفتن یا ناامید کردن کودک ندارند (Kopko, 2007). والد شماره ۶ در این باره اظهار داشت:

«تقریبا بعد از بیدار شدن نهایت نیم ساعت بعد سراغ تبلت و تلویزیون می‌رود. قانونی نداریم کلا حرف شنوی از ما ندارد هیچ برنامه آموزشی برایش نداریم»

و والد شماره ۱۴ در خصوص فرزند ۷ ساله خود می‌گوید:

«تقریبا روزی ۲ ساعت موبایل دارد و خودش هر بازی که دوست داشته باشد را نصب می‌کند و روزی ۴ ساعت بلکه بیشتر هم جلوی تلویزیون هست».

برخورد منفعلانه و بدتر از آن، غافلانه با موضوع کودک و صفحه‌نمایش، می‌تواند آسیب‌زا باشد و البته آسیب‌های روحی و روانی مثل آسیب‌های جسمی و حرکتی نیستند که والدین عکس العمل فوری نسبت به آن نشان دهند و اثرات مخرب استفاده افراطی کودک از فضای مجازی وقتی خود را نشان می‌دهند که بعضا شخصیت کودک شکل گرفته و کمتر قابل تغییر است.

برخی از والدین برای استفاده فرزندان‌شان از اینترنت هیچ مرز مشخصی ندارند و به سختی آن‌ها را راهنمایی می‌کنند (مطهری‌نژاد، قاسمی و قاسمی نژاد، ۱۳۹۷). کودکان این گروه از والدین "استفاده کنترل نشده" از رسانه‌های صفحه‌نمایش دارند. می‌توان به این اظهار نظر والد شماره ۶ اشاره کرد که می‌گوید:

«زمان خاصی برای استفاده نداره. کلا هر وقتی می‌خواد استفاده می‌کنه. اغلب هم بازی و کارتون هست من فرصتی که کنارش بشینم ندارم»

یا پدر شماره ۱۴ که سه فرزند دارد در خصوص فرزند هفت‌ساله‌اش می‌گوید:

«بیشتر تنهایی از رسانه‌های صفحه‌نمایش استفاده می‌کند و گاهی وقتیها هم پیش میاد با کودک دیگر تو جمع‌های خانوادگی استفاده می‌کند».

ولنگاری و رها کردن کودک در مواجهه با فضای مجازی آسیب‌های جبران‌ناپذیری را بر روی کودک دارد و کودک را از دنیای خانواده و فضای عمومی خانه دور می‌سازد و ای بسا شخصیتی جدای از شخصیت خانواده پیدا کند و با جمع‌های خانوادگی ناسازگاری داشته باشد و تحمل جمع‌های خانوادگی برای او سخت شود.

بحث و نتیجه‌گیری

گسترش فضای مجازی و ظهور رسانه‌های صفحه‌نمایش، الگوهای متعددی از تعامل اجتماعی را ترویج داده است. این فضا با فراهم کردن فرصت‌های جدید برای فعالیت‌های مشترک و امکان دسترسی به اطلاعات وسیع، تأثیرات شگرفی را بر روابط درون خانواده گذاشته است. در این بین والدین با توسل به راهبردهای مختلف، می‌کوشند از اثرات منفی رسانه‌ها کاسته و در استفاده بهینه فرزندان از پتانسیل و ظرفیت‌های این فضا نقش موثری ایفا کنند.

مثلاً والد، فرزند و رسانه و نحوه تعاملات این سه عنصر با هم و همچنین نقش و جایگاه هر کدام از این عناصر سه‌گانه از دغدغه‌های این پژوهش است که نشان می‌دهد والدین از طیف وسیعی از راهبردهای وساطت رسانه‌ای استفاده می‌کنند. در این مطالعه کیفی، انواع و ابعاد این راهبردها بررسی شده است.

سبک‌های وساطت والدین، به سبک‌های مختلفی اطلاق می‌شود که والدین با عملکردهای متنوعی سعی می‌کنند تجربیات فرزندان خود از رسانه‌ها را مدیریت کرده و بر رفتارهای دیجیتال آنان تأثیر بگذارند (Livingstone et al., 2015). در پژوهش حاضر وساطت رسانه‌ای فعال والدین با "جایگزین‌های راهبردی" مثل پر کردن اوقات کودک با جایگزین‌ها، استفاده رسانه‌ای کم والدین برای کاهش استفاده کودک، رفتن به فضای مجازی در غیاب کودک، استفاده از فضای مجازی بیرون از منزل محقق می‌شود. در این شیوه والدین قصد دارند به کودک بیاموزند چگونه از فناوری‌ها به روشی سالم و آگاهانه استفاده کند. در وساطت رسانه‌ای فعال والدین ضمن "کنشگری کارآمد"، با پررنگ کردن محتوای آموزشی، بازگویی بعد از تماشا، سؤال کردن از کودک در مورد محتوا، مشارکت در انتخاب محتوا، توجه به هیجانات و احساسات کودک هنگام تماشا و... نقش فعالی در وساطت رسانه‌ای ایفا می‌کنند. این یافته با مطالعه پونتی (۲۰۲۳) که نشان دادند در برخی موارد برنامه‌های آموزشی و طراحی شده با ویژگی‌های مناسب سن کودکان به آن‌ها کمک می‌کند تا نگرش‌های ضد خشونت، همدلی، مدارا و احترام را بیاموزند و یافته پژوهشگرانی مانند آستین^۱ (۱۹۹۳) و ناتانسون^۲ (۲۰۰۴) که معتقدند: «میانجی‌گری والدین، موجب گسترش سواد رسانه‌ای کودکان شده و از آسیب‌های فضای مجازی می‌کاهد»، همسو است.

حضور در جمع همسالان، انجام بازی‌های فکری-حرکتی، جایگزینی محتوای طنز مجازی به جای محتوای خشن مجازی، جایگزین کردن موسیقی بجای صفحه‌نمایش، شنیدن قصه صوتی قبل از خواب؛ "مشوق‌های جایگزینی" هستند که والدین از طریق آن سعی در کاهش استفاده کودک از رسانه‌های صفحه‌نمایش و فضای مجازی دارند. این یافته با نظر کلارک^۳ (۲۰۱۱) که می‌گوید: «والدین با توسل به راهبردهای مختلف ارتباطات میان فردی می‌کوشند اثرات منفی رسانه‌ها را بر فرزندان‌شان بکاهند» مطابقت دارد.

پژوهش حاضر نشان داد رسانه‌ها می‌توانند اثرات منفی بر فرزندان داشته باشند، اما نظارت والدین و نوع نظارت آن‌ها بر استفاده فرزندان‌شان از رسانه‌ها می‌تواند از اثرات نامطلوب رسانه‌ها بکاهد. این امر با آنچه کلارک (۲۰۱۱) در پژوهش خود تأکید دارد: «تعاملات اجتماعی که بین والدین و فرزندان درباره رسانه‌ها اتفاق می‌افتد در اجتماعی‌سازی فرزندان و استفاده مناسب از رسانه‌ها نقش بسزایی دارد» همخوانی دارد.

1. Austin, E. w.

2. Nathanson, A. I.

3. Clark, L. S.

در پژوهش‌های انجام شده به نقش "دروازه‌بانی والدین" به عنوان یک نوع وساطت فعال والدین پرداخته نشده است. درحالی‌که یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد پدیده مذکور (دروازه‌بانی والدین)، نوعی راهبرد واسطه‌ای است که والدین با چک کردن محتوای کارتون، بازی و سایت، قبل از تماشا یا استفاده کودک، دست به گزینش محتواهای دریافتی زده و با غربال کردن آن‌ها محتوای مورد تایید خود را در اختیار کودک قرار می‌دهد. در این غربال، محتوای خشن و پورن، شبکه‌های اجتماعی و رسانه‌ها غیرمجاز و هرآن‌چه که از دید والد مناسب کودک نیست حذف و یا برعکس انتخاب و نصب می‌شود. این با یافته پلومن^۱ (۲۰۱۵) مبنی بر این که «والدین نقش مهمی را به عنوان واسطه بین رسانه‌های دیجیتال و کودکان خردسال، ایفا می‌کنند، الگوهای نقش آفرینی والدین با واسطه‌گری فعالانه در شیوه‌های دیجیتال است»، همخوانی دارد.

"پیشگیری از دلبستگی مجازی" راهبرد دیگری است که والدین فعال در صورت جایگزین شدن فضای مجازی با سایر فعالیت‌ها و ارتباطات کودک، از جمله فعالیت‌های جسمی- حرکتی و فکری به منظور کاهش آسیب‌های ناشی از آن، با صرف وقت بیشتر برای کودک، انجام بازی‌های والد- فرزند حضور کودک در فضای مجازی را کاهش می‌دهند. این موضوع با نظر شونکوف که می‌گوید: «رشد کودک به تعامل با بزرگسالانی بستگی دارد که بیشترین زمان را با آن‌ها می‌گذرانند»، همچنین سیوس و همکاران (۲۰۲۳) که نشان دادند استفاده بیش از حد از صفحه‌نمایش، محتوای سریع و قرار گرفتن در معرض صفحه‌نمایش بدون نظارت باعث اختلال در رشد کودک می‌شود، همسو است. لذا برنامه‌هایی که هدف آن‌ها کودکان خردسال است باید با توانایی‌های شناختی کودک تطبیق داده شود و استفاده مشترک والدین و کودک را تشویق کند، مرتبط است.

"استراتژی دسترسی"، زمانی رخ می‌دهد که والدین با وضع قوانین مشخصی، تلاش می‌کنند تا زمان استفاده فرزندشان از رسانه و دسترسی به محتواهای مختلف را منوط به مجوز والدین کنند و هدف نهایی آن تنظیم بیرونی استفاده از صفحه‌نمایش توسط کودک برای جلوگیری از استفاده بیش از حد یا نامناسب از صفحه‌نمایش است. استراتژی‌های دسترسی در پژوهش حاضر ابعاد گسترده‌ای دارد. به نحوی که والدین در این نوع وساطت از تدابیری همچون محدودیت فنی و زمانی از جمله وضع قوانین روشن، تعیین میزان ساعات استفاده، اجازه والدین برای ورود یا نصب برنامه‌ها، نظارت بر محتوا، کنترل نامحسوس و... بهره می‌برند. این تدابیر بیانگر نوعی از وساطت رسانه‌ای است که والدین برای کاهش اثرات منفی رسانه‌ها به آن رجوع می‌کنند و در برخی موارد به صورت پنهانی و نامحسوس محتوای مورد استفاده کودک اعم از بازی‌ها، فیلم و کارتون، جستجوهای مجازی و... را کنترل و بررسی می‌کنند. این نتیجه با نظر والکنبرگ و همکاران (۱۹۹۹) در مورد وساطت محدودکننده، که در آن والدین قوانینی را تعیین می‌کنند یا قرار گرفتن در معرض محتوای خاص را ممنوع می‌کنند همخوانی دارد. همچنان که اسدی (۱۳۹۹) نشان داد والدین، بیشتر از شیوه‌ای مداخله فعال یا سازنده، برای مراقبت از فرزندان خود در تعامل با رسانه‌ها استفاده می‌کنند و اغلب این روش را مناسب مداخله رسانه‌ای می‌دانند.

در این پژوهش اصطلاح "هم‌مصرفی رسانه‌ای" موقعیتی را بیان می‌کند که رسانه‌هایی مانند تلفن همراه، رایانه و بازی‌های ویدیویی به طور مشترک توسط والدین و فرزند استفاده می‌شوند و زمانی اصطلاح استفاده مشترک به کار برده می‌شود که والدین در طول مدت زمان استفاده کودک از رسانه به صورت کامل و فیزیکی در کنار کودک حضور دارند. در این شیوه والدین از طریق بازی موبایلی مشترک کودک با مادر، همبازی شدن، حضور موردی والدین زمان استفاده، همراه شدن برای جستجو در فضای مجازی؛ همنشینی رسانه‌ای را رقم می‌زنند. طبق نظر لوینگسون و همکاران (۲۰۱۵) والدین با هدف افزایش استفاده مناسب فرزند از فناوری‌های دیجیتالی،

^۱. Plowman, L.

فعالیت‌های مشترک و متنوعی با وی انجام می‌دهند، مثلاً با هم یک بازی ویدیویی می‌کنند و یا با هم به جستجوی سایت‌های جذاب و سرگرم‌کننده می‌پردازند. گاه به تبادل پیام با هم پرداخته، و یا از وسایلی چون موبایل، کامپیوتر و... به طور مشترک استفاده می‌کنند (Livingstone & Helsper, 2008). در راهبرد هم تماشایی؛ والدین از طریق تماشای خانوادگی فیلم و سریال، استفاده مشترک از ابزارهای صفحه‌نمایش، امنیت کودک در استفاده اشتراکی، نقش واسطه‌گری خود را ایفا می‌کنند. از دیدگاه بوم‌شناختی، در تعامل والد-فرزند، برخی از والدین با ایجاد علائق مشترک، تماشای مشترک، همراه شدن و...، فعالیت‌های مشترک خانوادگی را تقویت می‌کنند. این یافته نیز با نظر والکنبورگ و همکاران (۱۹۹۹) در خصوص اشتراک اجتماعی، که در آن برنامه‌ها توسط والد و کودک با هم تماشا می‌شود و همچنین هم‌نشینی اجتماعی با الگوهای تماشای کلی‌تر برای والدین و فرزندان‌شان همراه است مطابقت می‌کند.

یکی از تفاوت‌های این پژوهش نسبت به پژوهش‌های داخلی، پرداختن به نقش "وساطت مخاطره‌آمیز والدین" در استفاده کودک از فضای مجازی و رسانه‌های صفحه‌نمایش است که بنا به جستجوهای که پژوهشگر این مقاله انجام داده در پژوهش‌های داخلی یافت نشد. "وساطت مخاطره‌آمیز والدین" نقشی است که در آن والدین نادانسته کودک را به استفاده بیش از حد از فناوری ترغیب می‌کنند. طبق یافته‌های این پژوهش فقدان مدیریت این گروه والدین این اجازه را به کودک می‌دهد خودش آن‌گونه که تمایل دارد نوع استفاده از صفحه‌نمایش و فضای مجازی را انتخاب کند. والدین توجیه نشده‌ای که بواسطه ناآگاهی از فرصت‌ها و تهدیدهای فضای دیجیتال، بی‌توجهی به آموزش راه‌های امن استفاده و بی‌تجربگی در نظارت بر استفاده کودک از این رسانه‌ها، با رها کردن کودک دسترسی او را به کلیه رسانه‌ها باز گذاشته و کودک آزادی تام در میزان و مدت تماشا دارد و به نوعی غفلت دیجیتالی را شاهد هستیم. این یافته‌ها در راستای نتایج مطالعه لوکاسکا و همکارانش (۲۰۲۱) است که معتقدند: «وساطت مخاطره‌آمیز ممکن است منجر به استفاده بیش از حد و کنترل‌نشده از صفحه‌نمایش توسط کودک شود» و همچنین با نظر بارکین و همکاران (۲۰۰۶) دیدن نامحدود بیشترین مشکل را برای کودک ایجاد می‌کند و به بیشترین مداخله از سوی والدین نیاز است، همسو است.

از جمله محدودیت این مطالعه، تعداد اندک پژوهش‌های نظری و میدانی داخلی بود. لذا این مطالعه از معدود مطالعات کیفی است که به تجربه زیسته والدین از شیوه وساطت رسانه‌ای در تعامل با کودک در گروه سنی زیر هفت‌سال می‌پردازد و دیدگاهی متفاوت از چگونگی تعامل والدین با کودک در مواجهه با رسانه‌های صفحه‌نمایش و نحوه وساطت رسانه‌ای آن‌ها ارائه می‌دهد. یافته‌ها نشان می‌دهد با توجه به ناآگاهی و توجیه نبودن والدین نسبت به این فضا و عدم و آموزش و توانمندسازی آن‌ها، به‌منظور استفاده حداکثر از فرصت‌های فضای مجازی و به حداقل رساندن مخاطرات آن؛ آموزش سواد رسانه و مهارت‌های دیجیتالی والدین و فرزندان ضروری است. این امر نه تنها به ارتقا سطح ایمنی مجازی کودک و خانواده در برخورد با فضای مجازی منجر می‌شود، بلکه به ایجاد نوعی خودتنظیمی در کودکان می‌انجامد. چرا که والدین امکان مراقبت و نظارت هر زمانی بر فعالیت‌های مجازی کودک ندارند. با افزایش شناخت والدین از فناوری‌های نوین، آن‌ها می‌توانند در تربیت رسانه‌ای فرزندان نقش مطلوب‌تری داشته و با به کارگیری راهبردها و استراتژی‌های مختلف در استفاده کودک از فضای مجازی مداخله رسانه‌ای کنند.

تشکر و قدردانی

این مقاله برگرفته شده از رساله دکتری نویسنده اول مقاله است که در رشته علوم ارتباطات اجتماعی دانشکده علوم انسانی و حقوق دانشگاه آزاد اسلامی میبد به انجام رسیده است. نویسندگان مقاله از استادان مشاور و داوران ناشناس مقاله حاضر و همچنین مشارکت‌کنندگان پژوهش تشکر می‌کنند. نویسندگان هیچ‌گونه تعارض منافی با افراد حقیقی و یا حقوقی گزارش ننموده‌اند.

منابع

- اسدی، ناصر. (۱۳۹۹). بررسی شیوه مداخله والدین در استفاده فرزندان از رسانه. فصلنامه رسانه، ۲۰(۱۲۰)، ۸۳-۱۱۰.
<https://doi.org/20.1001.1.10227180.1399.31.3.4.2>
- اصلانی، غلامرضا؛ عظیمی، سیدامین؛ و سلیمانی، نسیم. (۱۳۹۸). رابطه بین سبک‌های نظارتی والدین و امنیت اینترنتی فرزندان در میان دانش‌آموزان دختر و پسر شهر دزفول. فناوری آموزش، ۱۴(۱)، ۲۱۱-۲۲۰.
<https://doi.org/10.22061/jte.2018.3959.1969>
- سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی. (۱۴۰۴). گزارش شاخص‌های آماری بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات، فصلنامه آماری، ۵۴.
- سیدان، فریبا؛ و انگورج تقوی، فاطمه. (۱۴۰۲). مطالعه نحوه میانجی‌گری والدین در مواجهه با فضای رسانه. مطالعات رسانه‌های نوین، ۹(۳۵)، ۳۹۷-۴۴۴.
<https://doi.org/10.22054/nms.2023.68169.1399>
- حبیبی، آرش؛ و جلال‌نیا، راحله. (۱۴۰۱). پدیدارشناسی. تهران: نارون.
- محمدی، نوید؛ اصلانی‌مهر، کیانا؛ و علامی، عباس. (۱۴۰۴). ارزیابی همبستگی بین زمان تماشای صفحه‌نمایش، کیفیت خواب و اضافه وزن کودکان پیش‌دبستانی شهر قزوین در سال‌های ۱۳۹۸-۹۹. مجله دانشگاه علوم پزشکی گرگان، ۲۷(۱)، ۵۲-۶۰.
<https://doi.org/10.21859/JGorganUnivMedSci.27.1.52>
- مطهری‌نژاد، حسین؛ قاسمی، محدثه؛ و قاسمی‌نژاد، محدثه. (۱۳۹۷). تأثیر سبک‌های فرزندپروری اینترنت بر کاربرد اینترنت توسط دانش‌آموزان. مطالعات رسانه‌های نوین، ۲(۱۶)، ۳۰۱-۳۳۳.
<https://doi.org/10.22054/nms.2019.22366.231>
- ملفت، حسین؛ نواح، عبدالرضا؛ ترکی‌هرچگانی، زهرا. (۱۴۰۱). رابطه الگوی مصرف رسانه‌ای با تغییر رفتار باروری در میان زنان همسر دار شهر اهواز. تداوم و تغییر اجتماعی، ۲۸(۲)، ۳۳۱-۳۴۵.
<https://doi.org/10.22034/jscc.2022.2752>
- Arumugam, C. T., Said, M. A., & Farid, N. D. N. (2021). Screen-based media and young children: Review and recommendations. *Malaysian Family Physician*, 16(2), 7-13.
<https://doi.org/10.51866/rv1143>
- Asadi, N. (2021). Investigating the ways of parental intervention in children's use of media, *Rasaneh*, 31(3), 83-110. <https://doi.org/20.1001.1.10227180.1399.31.3.4.2>
- Aslani, Gh. R., Azimi, S.A., & Soleimani, N. (2020). Relationship between Parenting Styles and Internet safety of Children among Male and Female Students of Dezful, *Technology of Education*, 14(1), 211-220. <https://doi.org/10.22061/jte.2018.3959.1969>

- Austin, E. W. (1993). Exploring the effects of active parental mediation of television content. *Journal of Broadcasting and Electronic Media*, 37(2), 147-158. <https://doi.org/10.1080/08838159309364212>
- Barkin, S., Ip, E., Richardson, I., et al. (2006). Parental media mediation styles for children aged 2 to 11 years. *Archives of Pediatrics and Adolescent Medicine*, 160(4), 395-401. <https://doi.org/10.1001/archpedi.160.4.395>
- Bergmann, C., Dimitrova, N., Alaslani, K., Almohammadi, A., Alroqi, H., Aussems, S., et al. (2022). Young children's screen time during the first COVID-19 lockdown in 12 countries. *Scientific Reports*, 12(1), 1-15. <https://doi.org/10.1038/s41598-022-05840-5>
- Brown, A., & Smolenaers, E. (2018). Parents' interpretations of screen time recommendations for children younger than 2 years. *Journal of Family Issues*, 39(2), 406-429. <https://doi.org/10.1177/0192513X16646595>
- Castro, T. S., & Ponte, C. (2020). "Be careful with whom you speak to on the internet"—Framing anxiety in parental mediation through children's perspectives in Portugal. In A. C. Bastos & G. C. Zotz (Eds.), *Discourses of anxiety over childhood and youth across cultures* (pp. 373-391). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-030-46436-3_16
- Chaudron, S., Di Gioia, R., & Gemmo, M. (2018). Young children (0-8) and digital technology: A qualitative study across Europe. *Pedagogika*, 3, 329-335.
- Cios, S. E., Vermeij, A., & Sitskoorn, M. M. (2023). Young children and screen-based media: The impact on cognitive and socioemotional development and the importance of parental mediation. *Cognitive Development*, 66, 101319. <https://doi.org/10.1016/j.cogdev.2023.101319>
- Clark, L. S. (2011). Parental mediation theory for the digital age. *Communication Theory*, 21(4), 323-343. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2885.2011.01391.x>
- Dayanim, S., & Namy, L. L. (2015). Infants learn baby signs from video. *Child Development*, 86(3), 800-811. <https://doi.org/10.1111/cdev.12340>
- Desmarais, E., Brown, K., Campbell, K., French, B. F., Putnam, S. P., Casalin, S., et al. (2021). Links between television exposure and toddler dysregulation: Does culture matter? *Infant Behavior and Development*, 63, 101557. <https://doi.org/10.1016/j.infbeh.2021.101557>
- Eastin, M. S., Greenberg, B. S., & Hofschire, L. (2006). Parenting the Internet. *Journal of Communication*, 56(3), 486-504. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.2006.00297.x>
- Gibbs, A. L., Keen, K. J., & Wang, L. (2011). Case studies in data analysis. *Canadian Journal of Statistics*, 39(2), 181-217. <https://doi.org/10.1002/cjs.10102>
- Griffith, S. F. (2023). Parent beliefs and child media use: Stress and digital skills as moderators. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 86, 101535. <https://doi.org/10.1016/j.appdev.2023.101535>
- Habibi, A., & Jalalnia, R. (2022). *Phenomenology*. Narvan Publications.

- Holloway, D., Green, L., & Livingstone, S. (2013). *Zero to eight: Young children and their internet use*. London School of Economics and EU Kids Online. http://eprints.lse.ac.uk/52630/1/Zero_to_eight.pdf
- Huang, S., Lai, X., Li, Y., Dai, X., Wang, H., Wang, Y., et al. (2023). Does parental media mediation make a difference for adolescents? Evidence from an empirical cohort study of parent-adolescent dyads. *Heliyon*, 9(4), e14897. <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2023.e14897>
- Iranian National Regulatory Authority for Radio Communications. (2025). Statistical report of communication and information technology sector, *Statistical Quarterly*, 54.
- Kaur, N., Gupta, M., Malhi, P., & Grover, S. (2019). Screen time in under-five children. *Indian Pediatrics*, 56(9), 773–788. <https://doi.org/10.1007/s13312-019-1638-8>
- Kopko, K. (2007). Parenting styles and adolescents. *Cornell Cooperative Extension*, 29(2), 194–206.
- Lederer, Y., Artzi, H., & Borodkin, K. (2021). Parental media mediation and child executive functioning. *Child Development*, 92(2), 556–570. <https://doi.org/10.1111/cdev.13715>
- Livingstone, S., & Helsper, E. J. (2008). Parental mediation of children's internet use. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 52(4), 581–599. <https://doi.org/10.1080/08838150802437396>
- Livingstone, S., Haddon, L., Görzig, A., & Ólafsson, K. (2011). *EU Kids Online final report*. The London School of Economics and Political Science (LSE). <http://eprints.lse.ac.uk/45490/>
- Livingstone, S., Kardefelt-Winther, D., & Hussein, M. (2019). *Global Kids Online: Comparative report*. UNICEF Office of Research – Innocenti. <https://www.unicef.org/innocenti/re...>
- Livingstone, S., Mascheroni, G., Dreier, M., Chaudron, S., & Lagae, K. (2015). *How parents of young children manage digital devices at home: The role of income, education and parental style*. London: EU Kids Online, LSE. <http://eprints.lse.ac.uk/63378/>
- Livingstone, S., Ólafsson, K., Helsper, E. J., Lupiáñez-Villanueva, F., Veltri, G. A., & Folkvord, F. (2017). Maximizing opportunities and minimizing risks for children online: The role of digital skills in emerging strategies of parental mediation. *Journal of Communication*, 67(1), 82–105. <https://doi.org/10.1111/jcom.12277>
- Lukawska, K., Vacek, J., Hrabec, O., Božík, M., Slussareff, M., Pířová, M., Kocourek, D., Svobodová, L., & Gabrhelík, R. (2021). Measuring parental behavior towards children's use of media and screen-devices: The development and psychometrical properties of a media parenting scale for parents of school-aged children. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(17), 9178. <https://doi.org/10.3390/ijerph18179178>
- Madigan, S., Browne, D., Racine, N., Mori, C., & Plunkett, K. (2020). Associations between screen use and child language skills: A systematic review and meta-analysis. *JAMA Pediatrics*, 174(7), 665–675. <https://doi.org/10.1001/jamapediatrics.2020.0327>

- McClure, E. R., Chentsova-Dutton, Y., Holochwost, S. J., Parrott, W. G., & Barr, R. (2015). "Facetime doesn't count": Video chat as an exception to media restrictions for infants and toddlers. *International Journal of Child-Computer Interaction*, 6, 1-6. <https://doi.org/10.1016/j.ijcci.2016.02.002>
- Mesch, G. S. (2003). The family and the Internet: The Israeli case. *Social Science Quarterly*, 84(4), 1038-1050. <https://doi.org/10.1046/j.0038-4941.2003.08404016.x>
- Miguel-Berges, M. L., Santaliestra-Pasias, A. M., Mouratidou, T., Flores-Barrantes, P., Androutsos, O., De Craemer, M., et al. (2020). Parental perceptions, attitudes and knowledge on European preschool children's total screen time: The ToyBox-study. *European Journal of Public Health*, 30(1), 105-111. <https://doi.org/10.1093/eurpub/ckz151>
- Mohammadi, N., AslaniMehr, K., & Allami, A. (2025), Evaluation of the correlation among screen time, sleep quality, and overweight in preschool children in the city of Qazvin, Iran during 2019-2020, *Journal of Gorgan University of Medical Sciences*, 27(1), 52-60. <https://doi.org/10.21859/JGorganUnivMedSci.27.1.52>
- Moroska, A., Mitchell, A. E., & Tooth, L. R. (2023). Managing screen use in children under five years of age: Recommendations for developing parental intervention. *Clinical Child and Family Psychology Review*, 26, 943-956. <https://doi.org/10.1007/s10567-023-00435-6>
- Moltafet, H., Navah, A. & Torki, Z. (2022). The Relation between media consumption pattern and change in fertility behavior of married women in Ahvaz, Iran. *Journal of Social Continuity and Change*, 1(2), 331-345. <https://doi.org/10.22034/jscc.2022.2752>
- Motahhari Nejad, H., & Ghasemi Nejad, M. (2019), The impact of internet parenting styles on internet use of students, *New Media Studies*, 4(16), 301-333. <https://doi.org/10.22054/nms.2019.22366.231>
- Moursad, F., et al. (2023). Parents' expectations regarding media use among children up to 6 years of age. *Women and Children Nursing*, 1(1), 2-8. <https://doi.org/10.1016/j.wcn.2023.03.001>
- Nathanson, A. I. (1999). Identifying and explaining the relationship between parental mediation and children's aggression. *Communication Research*, 26(2), 124-143. <https://doi.org/10.1177/009365099026002002>
- Nathanson, A. I. (2004). Factual and evaluative approaches to modifying children's responses to violent television. *Journal of Communication*, 54(2), 321-336. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.2004.tb02631.x>
- Neumann, M. M. (2018). Parent scaffolding of young children's use of touch screen tablets. *Early Child Development and Care*, 188(12), 1654-1664. <https://doi.org/10.1080/03004430.2016.1278215>
- Nikken, P., & Oprea, S. J. (2018). Guiding young children's digital media use: SES-differences in mediation concerns and competence. *Journal of Child and Family Studies*, 27(1), 1-12. <https://doi.org/10.1007/s10826-018-1018-3>

- Plowman, L. (2015). Researching young children's everyday uses of technology in the family home. *Interacting with Computers*, 27(1), 36–46. <https://doi.org/10.1093/iwc/iwu031>
- Ponti, M. (2023). Screen time and preschool children: Promoting health and development in a digital world. *Pediatrics & Child Health*, 28(3), 184–192. <https://doi.org/10.1093/pch/pxac125>
- Radesky, J. S., Peacock-Chambers, E., Zuckerman, B., & Silverstein, M. (2016). Use of mobile technology to calm upset children: Associations with social-emotional development. *JAMA Pediatrics*, 170(4), 397–399. <https://doi.org/10.1001/jamapediatrics.2015.4260>
- Ritchie, L. D., & Fitzpatrick, M. A. (1990). Family communication patterns: Measuring intrapersonal perceptions of interpersonal relationships. *Communication Research*, 17(4), 523–544. <https://doi.org/10.1177/009365090017004007>
- Roberts, D. F., Foehr, U. G., & Rideout, V. (2005). *Generation M: Media in the lives of 8–18-year-olds*. Kaiser Family Foundation. <https://www.kff.org/wp-content/uplo>
- Seyedan, F., & Angoraj Taghavi, F. (2023). Studying how parents mediate when facing the media environment, *New Media Studies*, 9(35), 397–444. <https://doi.org/10.22054/nms.2023.68169.1399>
- Shonkoff, J. P. (2017). Rethinking the definition of evidence-based interventions to promote early childhood development. *Pediatrics*, 140(6), e20173136. <https://doi.org/10.1542/peds.2017-3136>
- Terras, M. T., & Ramsay, J. (2016). Family digital literacy practices and children's mobile phone use. *Frontiers in Psychology*, 7, 1957. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2016.01957>
- Trineh, M. H., Sundaram, R., Robinson, S. L., et al. (2020). Association of trajectory and covariates of children's screen media time. *JAMA Pediatrics*, 174(1), 71–78. <https://doi.org/10.1001/jamapediatrics.2019.4488>
- Valkenburg, P. M., Krcmar, M., Peeters, A. L., & Marseille, N. M. (1999). Developing a scale to assess three styles of television mediation: "Instructive mediation," "restrictive mediation," and "social coviewing." *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 43(1), 52–66. <https://doi.org/10.1080/08838159909364474>
- Valle, R. S., & King, M. (1978). *Existential-phenomenological alternatives for psychology*. Oxford University Press.
- Warren, R. (2006). Parental mediation of children's television viewing in low-income families. *Journal of Communication*, 55(4), 847–863. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.2005.tb03026.x>
- Xie, H. S., Liu, C., Wang, S., & Wang, X. (2024). Screen time and preschoolers' pre-academic and behavioural competence: The moderating role of child characteristics. *Early Child Development and Care*, 194(1), 1–21. <https://doi.org/10.1080/03004430.2024.2303473>